

SPOMINI **MARIJA (PEKLAJ) GERJOL:**

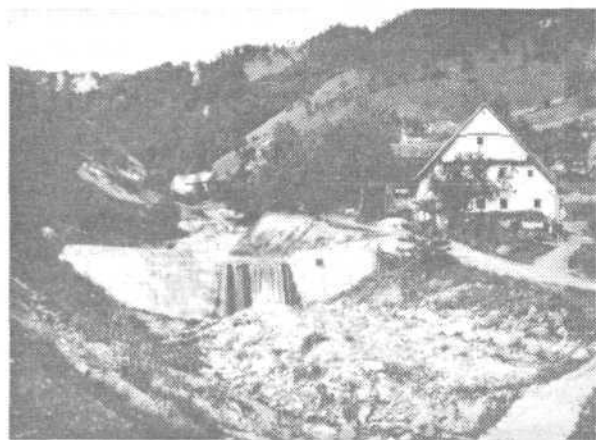
Pripovedi o ujmi 8. avgusta 1924 – II.

Pomanjkanje vere povzroča ujme

Pavel Setničar je dan po obisku pri Mariji Gerjol sporočil se naslednjo njeno izjavo: »Spoštovani! Včeraj sem iz babičnega pripovedovanja novinarju Jesenovecu pozabila povedati, da so v tisti usodni noči, ko se je utrgal oblak, višinski kmetje videli, kako so pod njimi v Mačkovem grabnu svigale strele sem in tja, slišali močno grmenje in bobnenje vode. Ugibali so, kaj se vendar dogaja tam spodaj. Ne spominja se več dobro, kaj je babica pripovedovala o nočnem nebu, dobro pa se spominjam, da je večkrat rekla, da je po okoliskih hribih posijalo sonce, medtem ko je bila dolina pod njimi vsa v megli. Ko pa se je megla razblinila, so okoliski kmetje videli krutost pretekle noči. Pozdrav od Mici Mačkove!«

Začenjamo sicer z zaključnim sporočilom o pogovoru z **Marijo Gerjolo**, ki je bila rojena šest tednov pred katastrofo 26. in 27. septembra 1926. leta. Rada nam je nanizala pripovedovanje babice o usodni noči avgusta 1924. leta.

»Babica se je spominjala,« je pričela pripoved Marija, »da je šel njen mož oziroma moj dedek tja k Mačkovemu potoku, da ne bi voda pridrla v hlev. Nazaj pa niso mogli.

V zborniku »110 let hudourničarstva na Slovenskem«, ki ga zaključujejo v Podjetju za urejanje hudournikov, Hajdrihova 28, Ljubljana, bodo podrobno opisane ujme 1924., 1926., 1954., 1961., 1990. in 1994. leta. Pregrada pri Mačku bo priložnostno leto dopolnila sedemdeset let in je ena od znanih Štrancarjevih pregrad, narejenih po izvirnem slovenskem projektantskem pristopu.

ker se je utrgal plaz z Grmade. Še jaz se spomnim, da je bil na Grmadi veliko let rjav madež.«

Jože Peklaj je bil torej vaš dedek?

»Seveda, on je bil oče (Jožef) mojega očeta (Janez), torej moj dedek. Brala sem tudi, da je z njim deroča voda odnesla tudi pastirja. Babica so tudi rekli, da je voda odnesla osem glav živine, hlev, mlin, stope in vso letino (pšenica) ter na debelo prekrila z blatom, peskom, kamenjem, drevesi in ostanki zgradb sadovnjak, polja in travnike.«

Vam je babica rada pripovedovala o tej ujmi?

»Ko je pričela govoriti, smo pričeli vsi »vekat«. To je bila zanj huda reč. Vedno se je spominjala plazov, ki so se usuli z vseh strani. Takrat so bila pobočja gola in tudi zato so bile posledice tega utrganega oblaka tako hude.«

Ste se pa kasneje srečevali z gozdarji in hudourničarji, ki so vodili pogozdovanje Polhograjskih Dolomitov in izgradnjo hudourničarskih objektov po bregovih in po Mačkovem ter drugih grabnih?

»Predvsem se spominjam, da je inž. Boris Delak pogosto nagovarjal ata in mamo, naj me dasta v šolo, ker sem se izjemno dobro učila. Vendar, kako naj bi me dali, če smo po ujmi postali siromaki, šolo pa je bilo potrebno plačevati.«

Se spominjate tudi dipl. inž. Alojzija Štrancarja?

»Bil je droban mož, ki pa so ga vsi izjemno spoštovali. Domačini, tudi moj oče, so bili pri njem zaposleni kot prevozniki materiala za izgradnjo pregrad. Otroci pa smo imeli radi, ker je prinašal denar k hiši.«

Pa se vrnila k ujmi.

»Takrat so naši stali na mizi, ker je bilo toliko vode v hiši. Hiša pa je stala in še stoji na bregu nad grabnom. Verjamem, da so naplavine zasule Mačkov graben tudi 20 metrov na debelo.«

Je res iz tal bruhalo vodo, ko se je utrgal oblak nad Polhograjskimi Dolomiti?

»Ljudje so pravili, da so slišali, kako je pod zemljo bobnel plin, ki je iz zemlje porival vodo. Potem pa se je še oblak utrgal. To sem ljudem verjel, saj se je z Grmade odtrgal usad, ki je odnesel kar nekaj zgradb.«

Danes ljudi preseneti vsaka naravna ujma ali katastrofa. Zakaj?

»Ker nimajo nobene vere in ne morejo verjeti ali si predstavljati, da je nad nami višja sila, nad katero nimamo moči. Jaz si lahko le tako razlagam ravnanje ljudi.«

STANISLAV JESENOVEC

ZA VAŠE POLJE, DOM IN VRT – vse na enem mestu!

SEMENARNA LJUBLJANA ODPRLA NA DOLENJSKI CESTI

Prvi vrtni center Kalia

Semenarna Ljubljana je pred kratkim v celoti preselila svoje poslovne prostore iz mestnega centra na Dolenjsko cesto. Tako se danes celotna dejavnost podjetja – to je proizvodnja in promet s semeni, sadikami in gomolji, proizvodnja hrane za male živali, proizvodnja merkantila, trgovina na veliko in malo (prilagojena potrebam kmetijstva, gospodinjstev in gojiteljem malih živali) nahaja na enem mestu.

V semenarni se danes lahko v celoti oskrbujejo z njihovimi proizvodi tako kmetje, vrtnarji kot vrtičkarji in gojitelji malih živali. Programi poljščin (žita, koruza, krompir, trave, detelje...), vrtnin (cvetlice, vrtnine, sadike okrasnega in sadnega drevja...), agrokemija (gnojila, zemlje, substrati, insekticidi, fungicidi...), tehničnega blaga in zoo program se vključujejo v fazah razvoja, proizvodnje in trgovine. Tako semenarsko dejavnost pokrivajo od zlahtnenja do končnega izdelka v selekcijskem centru na Ptuj, v svojem laboratoriju in s pomočjo Kmetijskega inštituta, se posebej ponosni in to povsem upravičeno pa so na svojo enoto za biotehnologijo, kjer z uporabo ustreznih metod sodelujejo v postopkih vzdrževanja selekcije in zlahtnenja, ob tem pa razvijajo komercialno zanimive postopke mikropropagacije za množično proizvodnjo sadik. Bili so že uspešni in tako vpeljali mikropropagacijo radiča, belušev, surfing, velikocvetnih pajčolanov, oskrbovali z zdravimi stroki česna.

In čeprav je ljubljanska Semenarna ob osamosvojitvi izgubila polovico trga, se je sicer z veliko truda in prizadevanj, predvsem pa s trdim in kvalitetnim delom »postavila na noge«. Danes je poznana tudi zunaj slovenskih meja, svoje razvojne možnosti pa vidijo z boljšim izkoriščanjem svojih naravnih in drugih prednosti na področju zlahtnenja, pridelovanja ter večje mednarodno menjave.

V tem zapisu pa ne gre prezreti razvoja in uveljavljanja svojih blagovnih znamk kot so **Perun** – za semena poljščin, **Dir** – za močna krmila in dodatke za živinsko krmo, **Bonami** – hrana in pribor za male živali ter **Kalia** – za semena vrtnin in cvetlic, čebulic, sadik in vrtnega orodja.

In prav pod imenom Kalia je ob Dolenjski cesti zrastle se nekaj zelo lepega. To je nov vrtni center – prvi te vrste v Sloveniji. Na 2000 kvadratnih metrih so paviljon, rastlinjak in zasip. V njem lahko kupite izdelke vseh Semenarninih programov od semen, čebulic, merkantila, drevja, gnojil do malih živali in vrtnega orodja. Posebej je ločena prodaja kemičnih sredstev, povsod so vam na voljo strokovnjaki, ki vam z veseljem svetujejo, uvažajo pa tudi novost v načinu prodaje in sicer akcijske prodaje in demonstracije skozi vse leto.

Murgle

eden najlepših predelov Ljubljane. In v Murglah že kmalu ena najlepših trgovin Mercator – Savice.

SAMOPOSTREŽNA PRODAJALNA **Mercator – Savica**

— kar za polovico večja kot prej — povsem na novo opremljena — večja ponudba vsega...

še posebej bogata, razkošna delikatesa,
popestrena izbira sadja, zelenjave, mlečnih izdelkov, zamrznjenih živil, sveže, za različne namene pripravljeno, sproti pakirano meso, in še in še — tudi velik parkirni prostor;

Všeč vam bo razkošno nakupovanje v prenovljeni, večji, lepši, preglednejši in bogato založeni samopostrežni prodajalni

Mercator – Savica

v Murglah v Ljubljani.

MERCATOR, NAJBOLJŠI SOSED